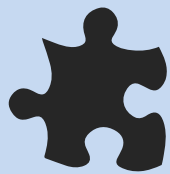


**«Διαχείριση μαθητή
με Δ.Α.Φ. στο
Γυμνάσιο-
Λύκειο»**





**Κότελη Σταυρούλα
Φιλολόγος
Ειδικής Αγωγής και
Εκπαίδευσης**

Κ.Ε.Σ.Υ. Φλώρινας



Η μετάβαση από τη Πρωτοβάθμια στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση

 Η μετάβαση από το *Δημοτικό* σχολείο στο *Γυμνάσιο* και το *Λύκειο* είναι πολύ σημαντική αλλαγή για τη σχολική ζωή κάθε παιδιού

 Ιδιαίτερα οι μαθητές που βρίσκονται στο φάσμα του αυτισμού χρειάζονται επιπλέον υποστήριξη τη δεδομένη χρονική στιγμή

Διαδικασία μετάβασης (1/2)

Κάθε παιδί που βρίσκεται στο φάσμα του αυτισμού είναι διαφορετικό

01

Είναι πολύ σημαντικό να γίνουν κατανοητές οι ιδιαίτερες ανάγκες και τα άγχη του παιδιού ώστε να σχεδιαστεί ένα γενικό μεταβατικό πλάνο

03



02

Οι υπεύθυνοι καθηγητές του σχολείου μπορούν να λάβουν όσο το δυνατόν περισσότερες πληροφορίες για τις ιδιαίτερες ανάγκες που έχει το παιδί από τους γονείς του, τους θεραπευτές με τους οποίους έρχεται σε επαφή και με τους δασκάλους του Δημοτικού σχολείου

04

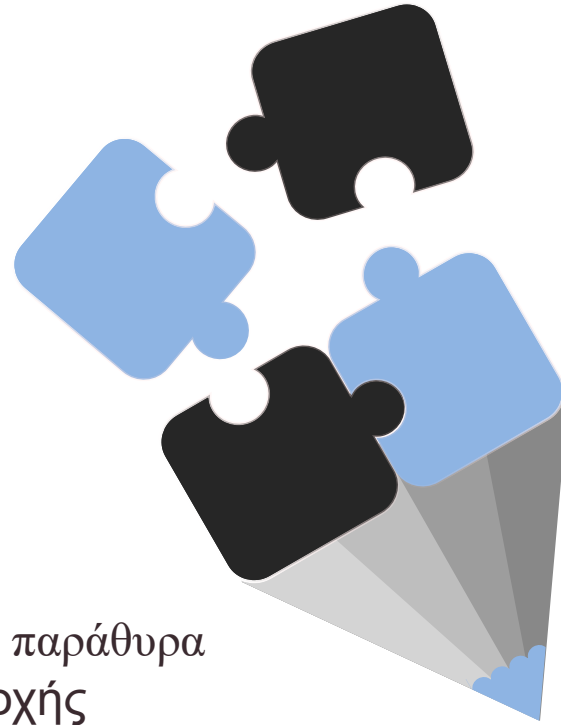
Τα παιδιά με ΔΑΦ συνήθως πανικοβάλλονται όταν συναντούν αλλαγές στο πρόγραμμά τους, νέα περιβάλλοντα και ανθρώπους

Διαδικασία μετάβασης (2/2)

Πιθανόν να χρειάζονται περισσότερες τεχνικές υποστήριξης από το σχολείο

01 Οπτικά βοηθήματα (visual supports) είναι εικόνες, φωτογραφίες, φυσικά αντικείμενα, έντυπες λέξεις, που βοηθούν στην επικοινωνία των παιδιών

02 Θρανίο τοποθετημένο μακριά από πόρτες και παράθυρα για την αποφυγή της διάσπασης προσοχής



03 Παράλληλη στήριξη στα πλαίσια του προαυλίου



σχήμα Π

-Τα μάτια παίζουν σημαντικό ρόλο
- Παρέχεται η δυνατότητα οπτικής επαφής
(σημαντικό για τους μαθητές
που δεν βλέπουν την πλάτη των συμμαθητών τους και ο καθηγητής
έχει άμεση οπτική επαφή με όλους)



Η τοποθέτηση θρανίων ανά δύο ή τρία αντικριστά
προσφέρεται για την κατά ομάδες διδασκαλία

Όταν έχουμε ενημέρωση πως στο σχολείο μας θα φοιτήσει ένα μαθητής που βρίσκεται στο φάσμα του αυτισμού...

01

Οι υπεύθυνοι του σχολείου μπορούν να προσκαλέσουν τους μαθητές να επισκεφτούν το καινούριο τους σχολείο περισσότερες από μια φορές πριν απ' τον Σεπτέμβρη

02

Αυτό θα βοηθήσει πραγματικά στο να νιώσουν πιο οικεία με το μέρος και τους καθηγητές και να είναι καλύτερα προετοιμασμένοι

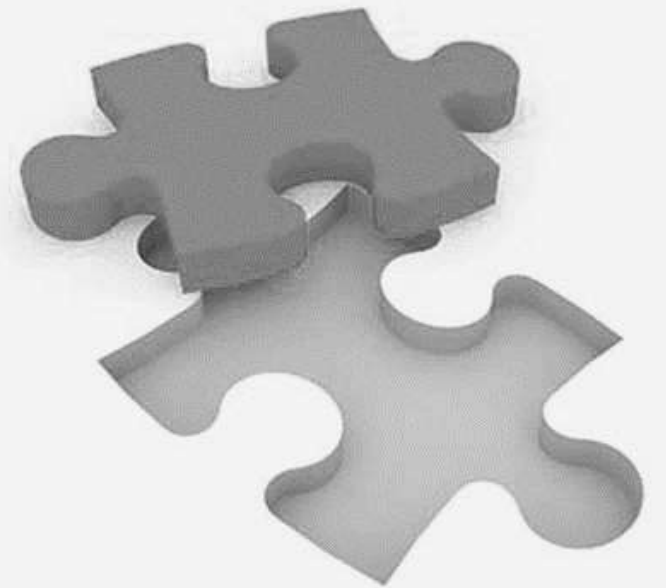
03

Επίσης είναι μια ευκαιρία να εξαλείψουν τυχόν απορίες

Υποστήριξη μαθητών με αυτισμό στο Γυμνάσιο-Λύκειο

Οι μαθητές πιθανόν να χρειαστούν βοήθεια με τις καθημερινές τους υποχρεώσεις, χρησιμοποιώντας ένα **πρόγραμμα** έτσι ώστε να βρουν ένα τρόπο να αντιμετωπίσουν δυσκολίες στα πλαίσια του μαθήματος, την ώρα του διαλείμματος ή του φαγητού

Η παροχή αυτής της υποστήριξης μέρα με τη μέρα αποτελεί μέρος της διαχείρισης των παιδιών για τη μετάβαση από το Δημοτικό στο Γυμνάσιο αρχικά και έπειτα στο Λύκειο



Η διαδρομή προς το σχολείο (1/2)



Ο μαθητής πρέπει να γνωρίζει:
Που πρέπει να περιμένει το λεωφορείο ή το taxi



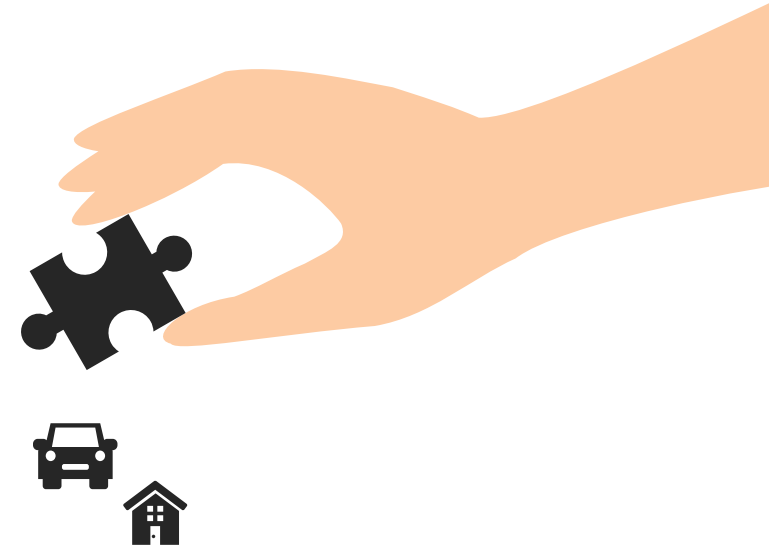
Τι ώρα φεύγει το μεταφορικό του μέσο



Πόση ώρα διαρκεί η διαδρομή



Τι να κάνει εάν το μεταφορικό μέσο δεν φτάσει
εγκαίρως



Η διαδρομή προς το σχολείο (2/2)



Χρειάζεται ακόμα να γνωρίζει τις ίδιες πληροφορίες για τη διαδρομή προς το σπίτι.



Οι μαθητές χρειάζονται βοήθεια ακόμα για το πώς να αντιμετωπίσουν **περιβαλλοντικές καταστάσεις** που συναντούν στις διαδρομές όπως ο *θόρυβος* ή η *κίνηση*.





Για τις πρώτες μέρες τουλάχιστον εάν είναι δυνατόν οι μαθητές να ταξιδέψουν με κάποιον που γνωρίζουν. Ακόμα πολύ βοηθητικό θα ήταν να κάνουν τη συγκεκριμένη διαδρομή πριν ξεκινήσει η σχολική χρονιά.

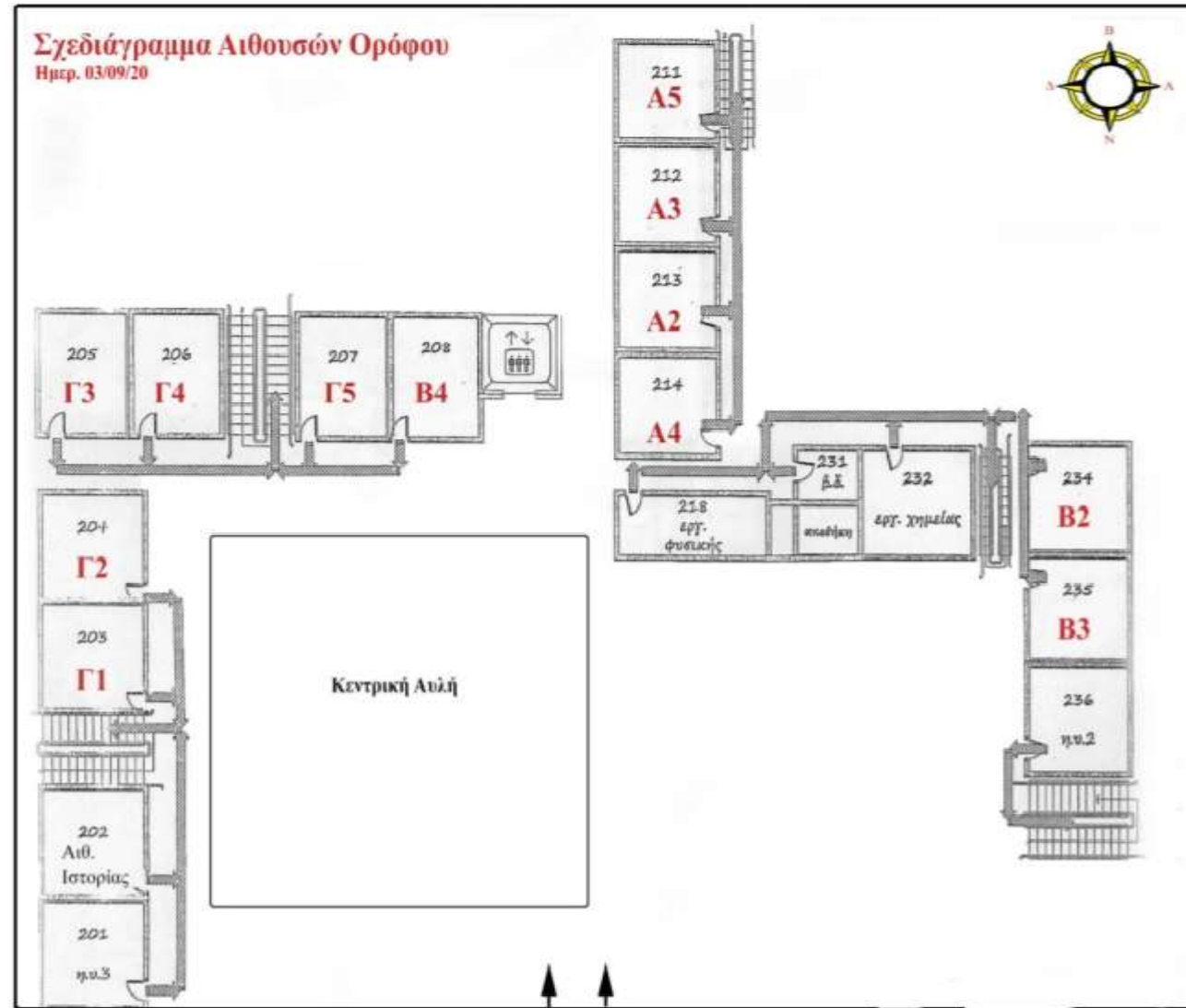
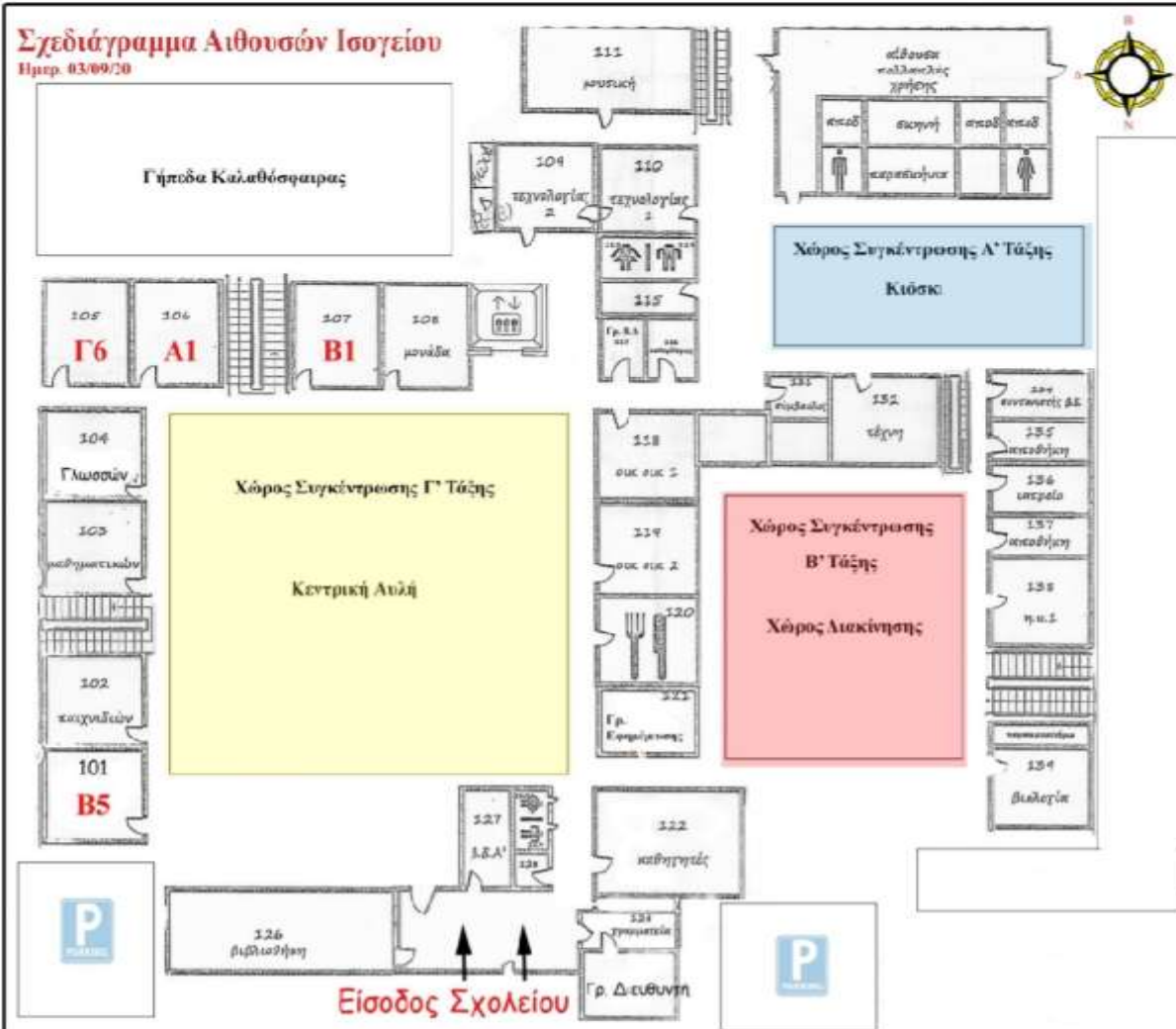


Ο χώρος του σχολείου (1/3)





-  Το Γυμνάσιο και το Λύκειο μπορεί να δείχνει μεγάλο σχολείο και δύσκολο στο να περιηγηθείς σ' αυτό
-  Για να **βοηθήσετε** τα άτομα που βρίσκονται αυτισμό φάσμα μπορείτε να τους δώσετε ένα *χάρτη* που να περιλαμβάνει όλες τις λεπτομέρειες, όπως τα διαφορετικά κτίρια, τους αριθμούς των κτιρίων και των αιθουσών. Οι πληροφορίες αυτές μπορούν να απεικονίζονται στον χάρτη οπτικά, κάτι το οποίο θα φανεί πιο βοηθητικό για τα παιδιά

Χάρτης... (2/3)



Ο χώρος του σχολείου (3/3)



-  Οι μαθητές ακόμα μπορούν να μάθουν σημεία που κεντρίζουν εύκολα τη προσοχή για να μπορούν περιγράψουν τις τοποθεσίες, όπως για παράδειγμα *“η αίθουσα A13 είναι η αίθουσα των αγγλικών και βρίσκεται στον τελευταίο όροφο, δίπλα στην βιβλιοθήκη”*
-  Είναι καλύτερο να ξοδεύετε χρόνο στην περιήγηση του σχολείου με τους μαθητές, μαθαίνοντας που βρίσκονται τα σημαντικά μέρη

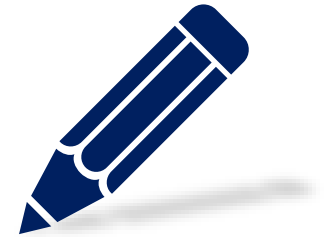
Η σχολική ένταξη παιδιών με ΔΑΦ



Οι δυσκολίες στις κοινωνικές-επικοινωνιακές δεξιότητες, η υπερβολική εξάρτηση από τη βοήθεια του ενήλικα, η αδυναμία στον προφορικό λόγο, καθώς και ο αργός συχνά ρυθμός μάθησης, δυσχεραίνουν την προσαρμογή στις απαιτήσεις του σχολικού περιβάλλοντος

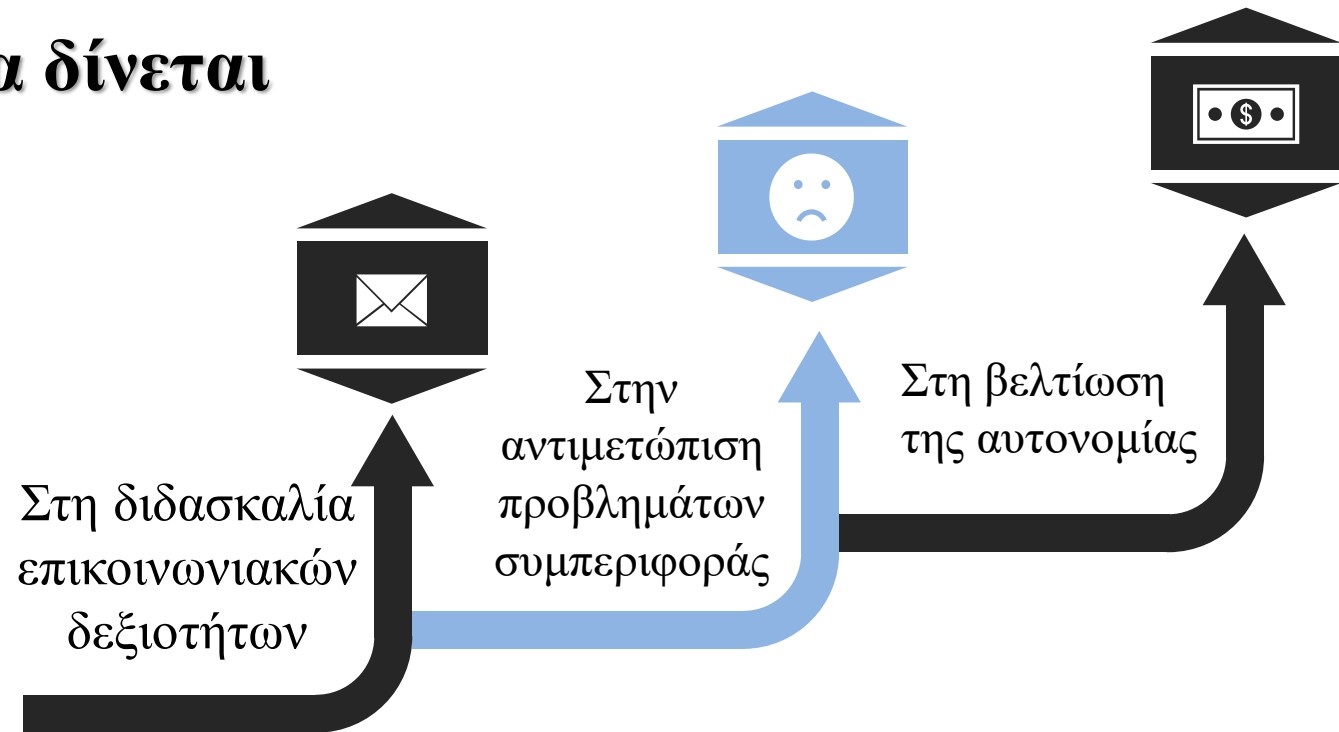
Παρόλο που τα πλαίσια ένταξης συμβάλουν στην ανάπτυξη κοινωνικών δεξιοτήτων, η μετάβαση των παιδιών με αυτισμό σε αυτά, δεν εγγυάται την ανάδειξη της κοινωνικότητάς τους

Το σχολείο αποτελεί την ιδανική συνθήκη για παροχή συστηματικής εκπαίδευσης, καθώς τα παιδιά φοιτούν πολλές ώρες σε αυτό



Κατάρτιση εξατομικευμένου εκπαιδευτικού προγράμματος

Ιδιαίτερη έμφαση πρέπει να δίνεται



Απαραίτητη διδασκαλία για την επιτυχή ένταξη παιδιού με ΔΑΦ στο Γενικό σχολείο

Σχολικοί κανόνες

A

Δεξιότητες που απαιτούνται για τη μάθηση σε ομαδικό πλαίσιο
(εποικοδομητική συμμετοχή, ανταπόκριση σε ερωτήσεις και εντολές)

Ρουτίνα

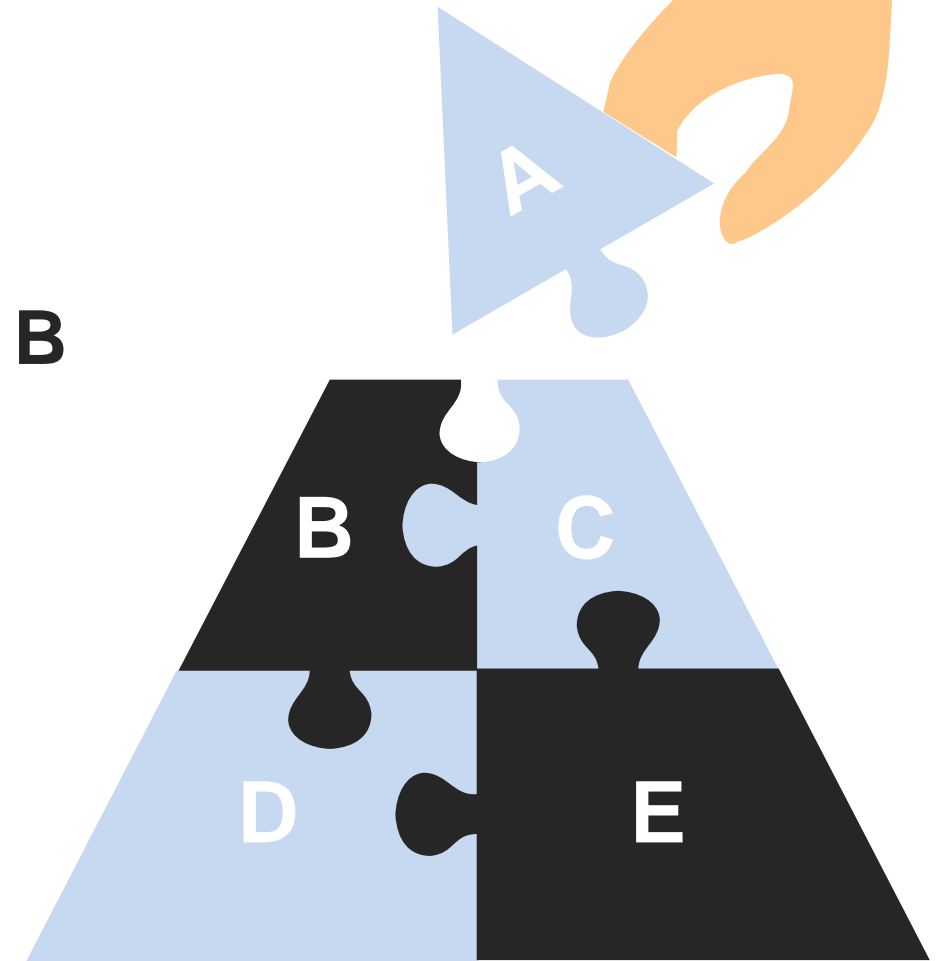
(παράδειγμα: η διαδικασία που ακολουθείται για την είσοδο στις τάξεις)

Σχολικές δεξιότητες

D

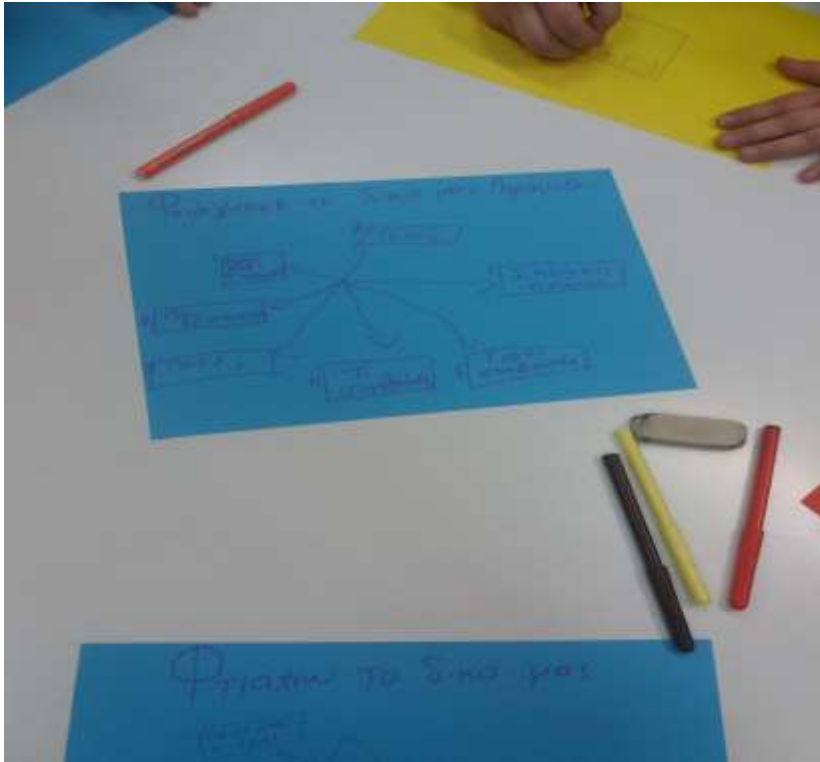
Κοινωνικές δεξιότητες (πρωτοβουλίες σε ομαδικό παιχνίδι)

E



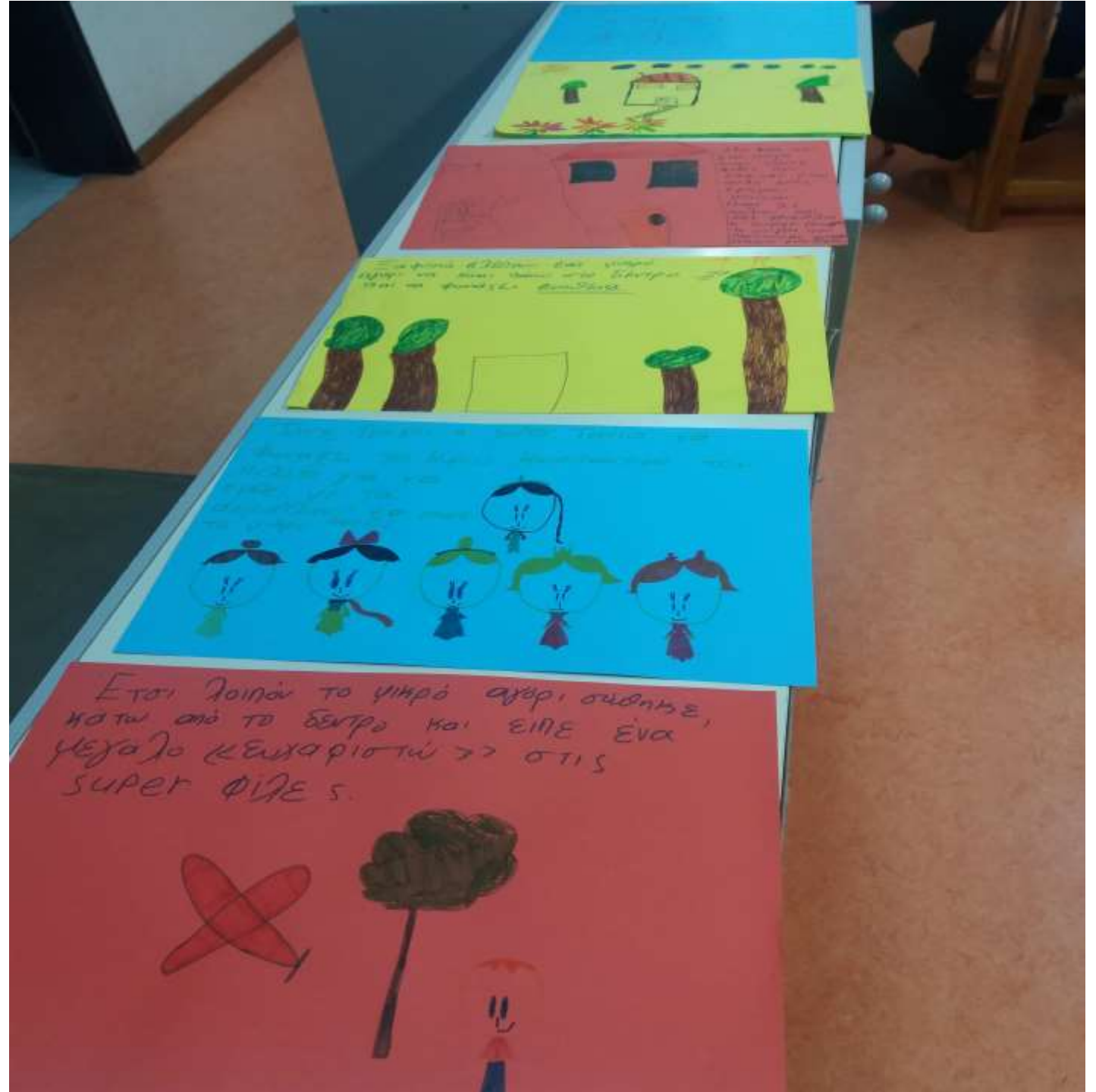
Μία δραστηριότητα για τη φιλία μέσα από τα μάτια των παιδιών

Ομαδοσυνεργατική δραστηριότητα που μπορεί να γίνει ώστε να ενισχύσει την ομαδικότητα και την αποδοχή





Η δραστηριότητα έλαβε χώρα
στο ΚΔΑΠ του Συλλόγου
Μέριμνα Ατόμων με Αυτισμό
Ένα Κέντρο Δημιουργικής
Απασχόλησης για παιδιά που
βρίσκονται στο φάσμα του
Αυτισμού

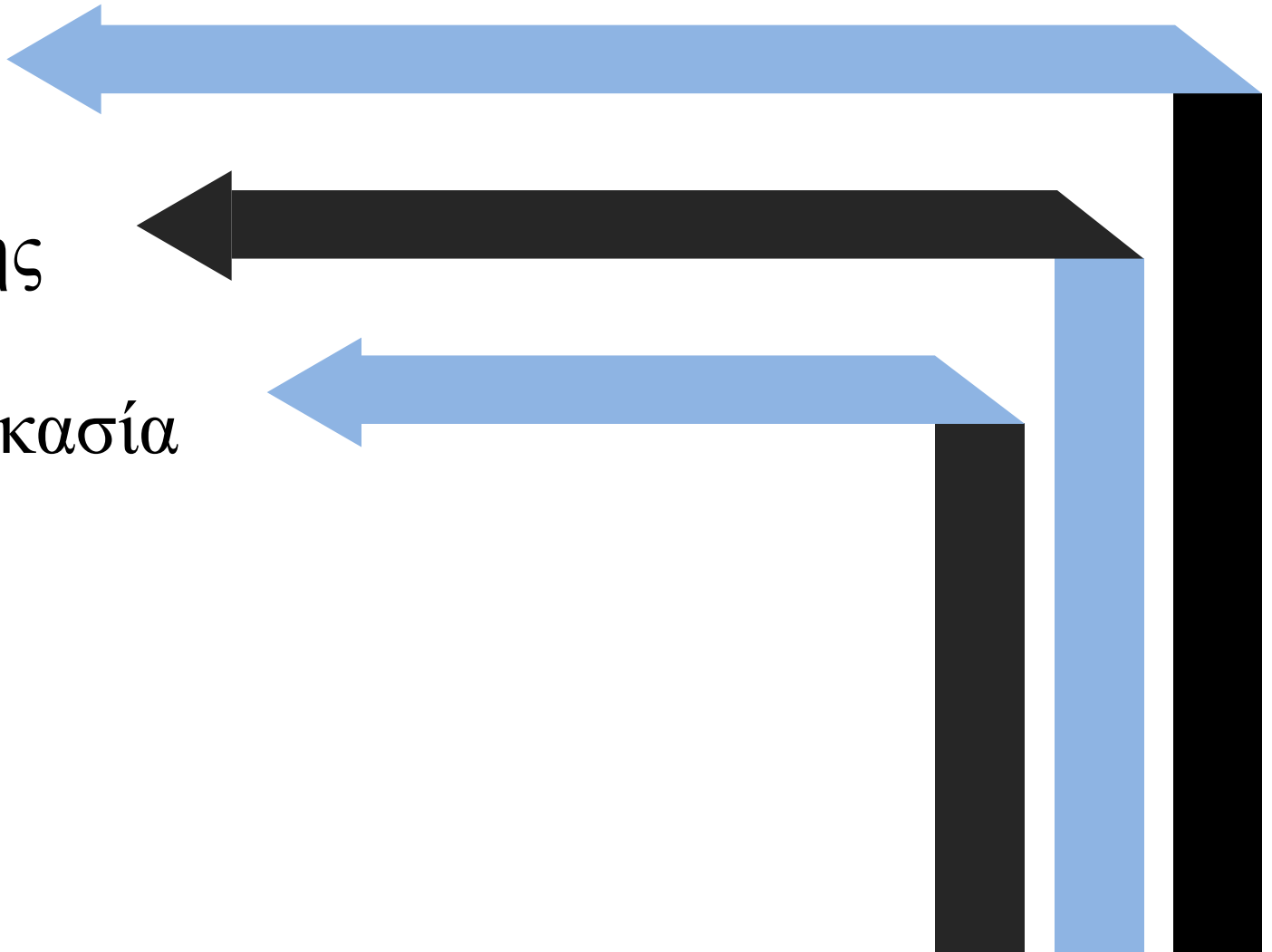


Διαφοροποιημένη διδασκαλία

Περιεχόμενο διδασκαλίας

Τρόπος Αξιολόγησης

Διδακτική διαδικασία



Περιεχόμενο διδασκαλίας

01

Ο εκπαιδευτικός έχει τη δυνατότητα να προάγει τις κοινωνικές δεξιότητες δομώντας κατ' αυτό τον τρόπο τη διδασκαλία ώστε να παρέχονται περισσότερες ευκαιρίες για αλληλεπίδραση (κάποιες ασκήσεις του σχολικού βιβλίου να ολοκληρώνονται με τους συμμαθητές)

02

Προσαρμογή περιεχομένου διδασκαλίας όσο είναι δυνατό σύμφωνα με τα ενδιαφέροντα και τις δυνατότητες, δίνοντας κίνητρα για συμμετοχή στη μαθησιακή διαδικασία

Ο εκπαιδευτικός μπορεί να προσαρμόσει τον τρόπο εξέτασης του μαθητή, παρέχοντας του απαραίτητες διευκολύνσεις για τη διαδικασία της αξιολόγησης

Τρόποι αξιολόγησης

01



Περισσότερες διευκρινίσεις

02



Παραδείγματα και
οπτικές υπενθυμίσεις

03



Ερωτήσεις πολλαπλής επιλογής

04



«Τύπου σωστό λάθος»

Διδακτική διαδικασία

Το διδακτικό υλικό διαφοροποιείται με τρόπο που να καθιστά το γνωστικό αντικείμενο, κατανοητό στο παιδί με ΔΑΦ

❦ Τα φύλλα εργασίας απλοποιούνται και προσαρμόζονται

❦ Σχεδιαγράμματα ❦ Νοητικοί χάρτες

❦ Υπερτονίζονται οι λέξεις-κλειδιά στα κείμενα που πρέπει να διαβάσει ο μαθητής

❦ Χρήση νέων τεχνολογιών (υπολογιστές, tablets, διαδραστικοί πίνακες)



Ενδεικτικά παραδείγματα διδακτικών τεχνικών (1/5)

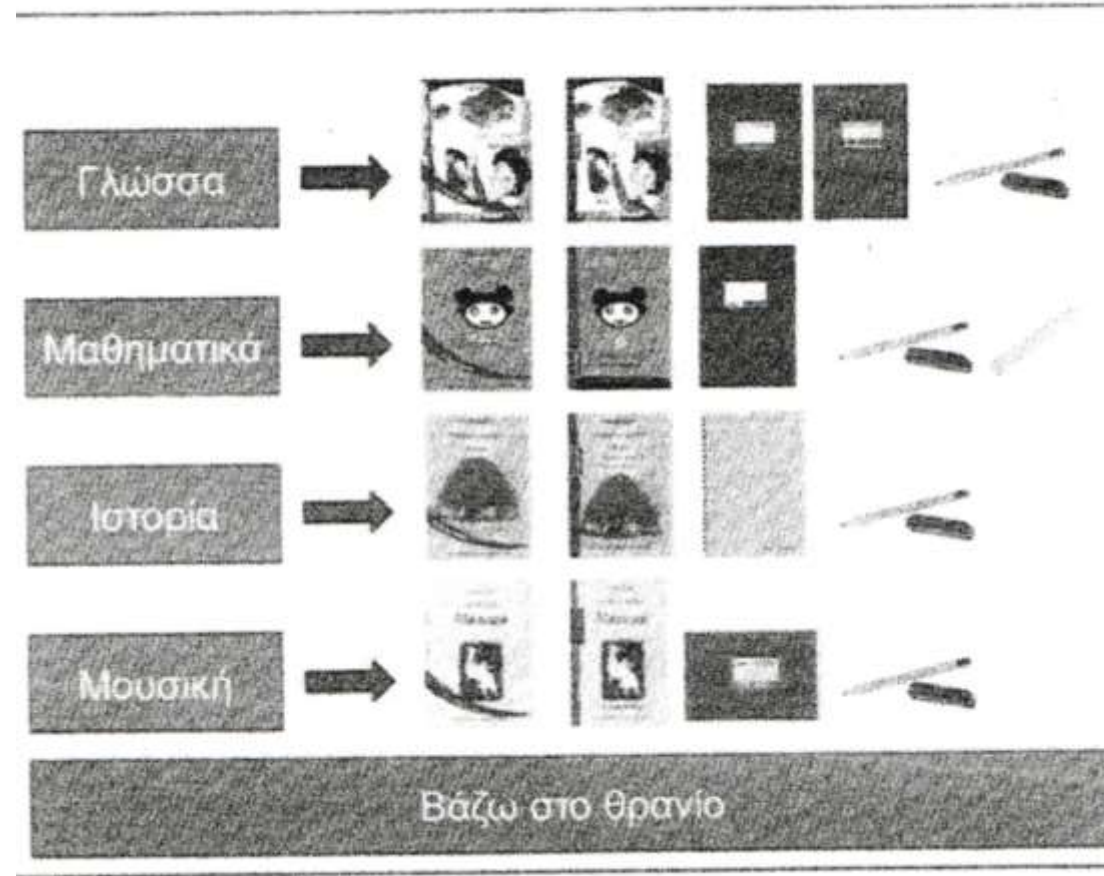
Τμηματική
βοήθεια σε
συνδυασμό με
την ενίσχυση



Διαχωρισμός
παιδιών σε μικρές
ομάδες με στόχο να
λαμβάνουν
πρωτοβουλίες και
να αλληλεπιδρούν
με τους συμμαθητές
τους

Ενδεικτικά παραδείγματα διδακτικών τεχνικών (2/5)

Καθοδήγηση με οπτικά ερεθίσματα, όπως εικόνες, σκίτσα, βίντεο



Οπτική υπενθύμιση του διδακτικού υλικού για κάθε μάθημα

Ενδεικτικά παραδείγματα διδακτικών τεχνικών (3/5)

Τα προγράμματα αυτοαπασχόλησης

Οδηγίες για εκτέλεση δραστηριοτήτων
δίχως παρέμβαση εκπαιδευτικού

Ψωνίζω στο κυλικείο

1	Παίρνω το πορτοφόλι από την τσάντα	✓
2	Πηγαίνω στο κυλικείο	✓
3	Περιμένω στη σειρά μου	
4	Όταν η κυρία Μαρία με ρωτήσει τι θέλω, απαντώ: «Θέλω κουλούρι και χυμό»	
5	Δίνω τα χρήματα	
6	Παίρνω τα ρέστα και τα βάζω στο πορτοφόλι	
7	Παίρνω το κουλούρι και το χυμό	
8	«Ευχαριστώ»	
9	Ακολουθώ τους φίλους μου στην αυλή	
10	Τρώω μαζί τους	

Παράδειγμα προγράμματος αυτοαπασχόλησης με γραπτές οδηγίες για να ψωνίσει μόνο από το κυλικείο

Ενδεικτικά παραδείγματα διδακτικών τεχνικών (4/5)

Ένα ακόμα τρόπος παρεχόμενης ενίσχυσης είναι το «**συμβόλαιο**»



Γραπτή περιγραφή διδακτικού στόχου



Κριτήρια για την επίτευξη





Ενισχυτικά επακόλουθα

Ενδεικτικά παραδείγματα διδακτικών τεχνικών (5/5)

Συμβόλαιο
Σήμερα, Δευτέρα 8 Απριλίου ο μαθητής
και ο δάσκαλος συμφωνούν:

Ο μαθητής σε κάθε μάθημα θα πρέπει να σηκώνει το χέρι και να απαντά σε 2 τουλάχιστον ερωτήσεις που ο δάσκαλος κάνει σε όλους τους μαθητές της τάξης.



 Για κάθε ερώτηση που απαντά θα κερδίζει ένα ✓. Όταν μαζέψει 10 ✓ ο δάσκαλος θα του δώσει μια κάρτα "Rabbits" για τη συλλογή του

Υπογραφή δασκάλου Υπογραφή μαθητή

✓	✓	✓		

Συστήμα ενίσχυσης μέσω συμβολαίου με στόχο τη συμμετοχή στο μάθημα και την απόκριση σε ερωτήσεις του καθηγητή

Ημερολόγιο / Τετράδιο επικοινωνίας



Ακόμη θα ήταν βοηθητικό να περιλαμβάνεται μέσα στο ημερολόγιο ένας χάρτης του σχολείου, αλλά και το καθημερινό πρόγραμμα του παιδιού



Το ημερολόγιο μπορεί να βοηθήσει στη μείωση της αβεβαιότητας και του στρες.



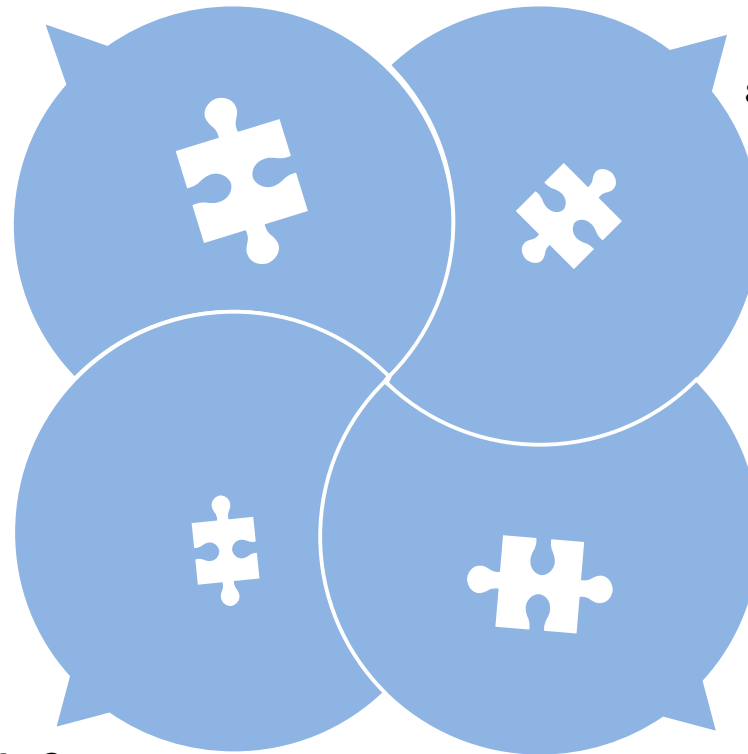
Μπορεί να περιλαμβάνει κοινωνικές ιστορίες του τύπου
«τι να κάνω εάν χάσω τα χρήματα για το κολατσιό μου»

ή

« τι να κάνω εάν βρέχει την ώρα του διαλείμματος»

Κοινωνικές Ιστορίες

Οι κοινωνικές ιστορίες λειτουργούν ως εκπαιδευτική-θεραπευτική μέθοδος για τη βελτίωση κοινωνικών δεξιοτήτων των ατόμων με αυτισμό



Εστιάζουν στην κατανόηση των κοινωνικών καταστάσεων και στην "πρέπουσα" κοινωνική συμπεριφορά με στόχο την επιτυχή επικοινωνιακή συμπεριφορά στο σπίτι και στο σχολείο

Αποτελούν μια απλή εκπαιδευτική παρέμβαση που φαίνεται να είναι ιδιαίτερα αποτελεσματική σε παιδιά με Διάχυτες Αναπτυξιακές Διαταραχές

Βασικός στόχος μιας κοινωνικής ιστορίας είναι να αποδειχθούν οι εξακριβωμένες κοινωνικές πληροφορίες κατά τρόπο σαφή και καθησυχάζοντας που γίνεται κατανοητό εύκολα από το άτομο με ΔΑΦ

Μια κοινωνική ιστορία για
τις **επιλογές** και τα πράγματα
που **πρέπει** να κάνω στο σχολείο



Στο σχολείο, υπάρχουν φορές που επιλέγω μόνη μου τι θα κάνω και φορές που **πρέπει** να κάνω αυτό που λέει το Πρόγραμμα, το Σύστημα Εργασίας και αυτό που μου λέει η δασκάλα μου και η Σοφία.

Επιλογή είναι μια απόφαση που παίρνω εγώ για τον εαυτό μου. Μπορώ να επιλέξω σε ποια καρέκλα θα καθίσω στην τάξη. Μπορώ να σηκώσω το χέρι μου και να πω στο δάσκαλο ή στη δασκάλα μου: "Θέλω να καθίσω εκεί..." δείχνοντας με το χέρι μου που θέλω να καθίσω.



Η Σοφία με βοηθάει να θυμάμαι ποια πράγματα μπορώ να **επιλέγω** μόνη μου και ποια **πρέπει** να τα κάνω όταν το λέει το Πρόγραμμα, το Σύστημα Εργασίας, ή οι δάσκαλοί μου.



Μερικά πράγματα που **πρέπει** να κάνω στο σχολείο είναι: Να κάθομαι στη καρέκλα μου, να ακούω προσεκτικά το δάσκαλο ή τη δασκάλα μου και να είμαι ευγενική με τους φίλους μου.



Αυξάνοντας την υπευθυνότητα

01



Στο Γυμνάσιο και το Λύκειο οι μαθητές είναι υπεύθυνοι για περισσότερα πράγματα, όπως την κασετίνα τους, τα βιβλία τους, τον εξοπλισμό τους, το κολατσιό τους

02



Μερικά παιδιά με αυτισμό αδυνατούν να οργανώσουν τον εξοπλισμό που χρειάζονται στο σχολείο. Καταλήγουν να μένουν χωρίς γραφική ύλη ή μεταφέροντας πολλά βιβλία όλη την ώρα

03



Καλό είναι να τους δίνουμε κίνητρα για να αναλαμβάνουν περισσότερες ευθύνες



Δυσκολίες κοινωνικής αλληλεπίδρασης και επικοινωνίας

Οι μαθητές που βρίσκονται στο αυτιστικό φάσμα μπορεί να παρεξηγήσουν τις εντολές ή τις οδηγίες. Κάποιοι μαθητές μπορεί να φαίνονται ότι αδιαφορούν για τις οδηγίες των καθηγητών, στην πραγματικότητα όμως μπορεί να μην έχουν καταλάβει τι τους ζητάτε να κάνουν

Ωφέλιμο θα ήταν από τους καθηγητές να επιδιώκουν την προσοχή των μαθητών αναφερόμενοι σε αυτούς με το όνομα τους. Η «κακή» συμπεριφορά μπορεί να συμβαίνει εξαιτίας δυσκολίας επικοινωνίας ή κατανόησης

Δώστε στους μαθητές χρόνο να ηρεμήσουν ύστερα από στιγμές άγχους και πανικού



Συμπεράσματα...

Η μετάβαση από το Δημοτικό στο Γυμνάσιο και έπειτα στο Λύκειο, είναι μεγάλη υπόθεση και οι μαθητές που βρίσκονται στο αυτιστικό φάσμα, χρειάζονται την κατάλληλη υποστήριξη όταν έρθει αυτή η στιγμή. Είναι σημαντικό, οι δάσκαλοι του Δημοτικού και του Γυμνασίου να συνεργαστούν με τους γονείς και τους θεραπευτές του παιδιού για να υπάρξουν τα καλύτερα αποτελέσματα στη διαδικασία της μετάβασης και της διδακτικής διαδικασίας



Σας ευχαριστώ